

Geliş Tarihi / Received : 27.09.2024 / 09.27.2024

Kabul Tarihi / Accepted : 04.11.2024 / 11.04.2024

Araştırma Makalesi - Research Article

DOI: <https://doi.org/10.55580/oguzhan.1557370>

ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN DEPREM ALGILARININ METAFOR YOLUYLA BELİRLENMESİ

EXPLORING PRIVATE SECURITY OFFICERS' PERCEPTIONS OF EARTHQUAKES THROUGH METAPHORICAL ANALYSIS

Ali Davut ALKAN^a, Ali YAĞCI^b

ÖZ: 2024 yılı Haziran ve Temmuz aylarında, Niğde ve Karaman illerinde özel sektör ve kamu kurumlarında görev yapan özel güvenlik görevlilerinden veri toplanmıştır. Araştırma kapsamında, özel güvenlik görevlilerinden (n=60) "deprem.....gibidir, çünkü....." cümlesindeki boşlukları doldurmaları ve geliştirdikleri metaforlara yönelik görselleri çizmeleri/resmetmeleri istenmiştir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bulguları kapsamında, özel güvenlik görevlilerinin deprem kavramına yönelik toplam 22 iyi yapılandırılmış metafor ürettiği görülmüştür. Özel güvenlik görevlilerinin, deprem kavramıyla ilgili en çok "beşik (f=8, %13.3)" metaforlarını ürettikleri belirlenmiştir. Araştırma sonucuna göre özel güvenlik görevlilerinin deprem ile ilgili daha çok "istenmeyen duygu, olay" ve "yok edici güç" imaj ve algısına sahip oldukları görülmektedir. Sonuç olarak özel güvenlik görevlilerinin depremi istenmeyen duygu, olay ve yok edici güç olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Deprem, Metafor, Deprem Algısı, Özel Güvenlik Görevlisi, Özel Güvenlik.

ABSTRACT: In June and July 2024, data was collected from private security guards working in the private sector and public institutions in Niğde and Karaman provinces. Within the scope of the research, the private security guards (n=60) were asked to fill in the blanks in the sentence "earthquake is..... because....." and to draw or depict the visuals of the metaphors they developed. The study was conducted using a phenomenological design, a qualitative research method. The findings of the research indicated that private security guards produced a total of 22 well-structured metaphors related to the concept of earthquakes. It was determined that the most frequently produced metaphor by the private security guards was "cradle" (f=8, %13.3). According to the results, private security guards predominantly perceive earthquakes as "unwanted emotions, events" and as a "destructive force." Consequently, it has been concluded that private security guards view earthquakes as unwanted emotions, events, and destructive powers.

Keywords: Earthquake, Metaphor, Earthquake Perception, Private Security Guard, Private Security.

* Academy 2. Uluslararası Deprem Çalışmaları Kongresi (05.07.2024 - 07.07.2024) – Özet bildiri olarak sunulmuştur

^a Öğr. Gör., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, akademikuyelikadalkan@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-9463-8683>

^b Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye, ayagci89@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-0359-4927>

1. GİRİŞ

Doğal afetler, insanlık tarihine paralel olarak var olagelmiş gerçek olaylardır. Deprem, heyelan, sel, çığ kasırga, tsunami ve volkanik patlama gibi doğal afetler her zaman insanların yaşamı ve mülkleri için potansiyel bir tehdit oluşturmuş, insanların yerleşim başta olmak üzere neredeyse tüm hayat koşullarında belirleyici olmuştur. Doğal afetlere karşı insanların aldığı önlemler her zaman etkili olamamakta hatta çoğu zaman doğal afetlere karşı neredeyse savunmasız kalmaktadır. Mevcut teknolojik koşullar, henüz pek çok doğal afetin gerek tespitini gerekse söz konusu afetlerden tamamen korunmayı sağlayacak tedbirlerin sağlanmasında yetersiz kalmaktadır. Dünya nüfusunun artması, yapılaşmanın yaygınlaşması ve dikey mimari, doğal kaynakların aşırı ve kontrolsüz kullanımı ve yapıların dayanıksız ve mühendislik esaslarından farklı yapılması gibi etkenler afetlere karşı savunmasız kalmanın sebeplerinden bazılarıdır (Ceylan, 2003). İnsanlar tarafından oluşturulan tehlikelerin yanı sıra doğal faktörler de insanları tehdit etmektedir (Şahin ve Sipahioğlu, 2002). Tarih boyunca insanlığın yaşamını ciddi şekilde etkileyen ve tehdit eden doğal afetler, toplumun bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır (Değirmenci, 2019). Bu yolla afetlerden kaynaklanan can ve mal kaybının asgari düzeye indirilmesinin sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

Literatür incelendiğinde afet kavramı ile ilgili birçok tanıma rastlanmaktadır. Ergünay (1996) tarafından yapılan çalışmada afet kavramını; doğal, teknolojik ve insan kaynaklı faktörlerin neden olduğu fiziksel, sosyal ve ekonomik kayıplara yol açan, insan faaliyetlerini ve normal yaşamı kesintiye uğratarak toplumları olumsuz etkileyen olaylar olarak tanımlamıştır. Ayrıca AFAD Açıklamalı Terimler Sözlüğüne göre afet; “toplumun tamamı veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan, etkilenen toplumun baş etme kapasitesinin yeterli olmadığı doğal, teknolojik veya insan kaynaklı olaylar” olarak tanımlanmaktadır.

Tanımlar incelendiğinde; önlenmesi mümkün olmayan bu doğa olaylarının yıkıma neden olması durumunda afete dönüştüğü söylenebilir. Aslında afet; doğal, teknolojik ve insan kaynaklı olayın kendisi değil, olay sonrasında ortaya çıkan olumsuz sonuçlardır (İlerisoy vd., 2022). Kavramsal açıklamalar doğrultusunda doğal afetler, doğal afet olarak tanımlanabilir. Doğal afetler önlenemese de olumsuz etkileri azaltılabilir. Bu bağlamda toplumun en küçük yapı taşı olan bireyden başlayarak ülkenin tüm unsurları ile afet öncesi, esnası ve sonrasında alınacak önlemler ve yapılacak doğru müdahaleler ile afetlerin zararlı etkileri önlenebilirken, toplumsal olarak da sürdürülebilir bir kalkınma ve dirençlilik durumu sağlanabilir (Erkal ve Değerliyurt, 2009).

Doğal afetler arasında yıkıcı etkilerinin büyüklüğü bakımından insan yaşamını ve toplumsal gelişmeyi en fazla etkileyen doğa olayı depremlerdir (Karakuş 2013, Rij 2016). Bunun nedeni; depremlerin öngörülemez, önlenemez olması ve büyük can ve mal kayıplarına neden olmasıdır. Depremler; yer kabuğundaki kırılmalar sonucu meydana gelen ve kısa süreli yer hareketlerine neden olan doğa olaylarıdır (İzbirak, 1991; Baytiyeh ve Naja, 2013). Şahin ve Sipahioğlu (2002) tarafından yapılan çalışmada depremi, yer kabuğunun derinliklerinde meydana gelen kısa süreli yer hareketi olarak tanımlamaktadır. Depremler oluşum şekilleri bakımından; tektonik, volkanik ve çöküntü depremler olarak sınıflandırılmaktadır (Obara ve Kato, 2016). Dünya genelindeki depremlerin %98'i tektonik kökenlidir (Karakuş, 2013) ve bu türdeki depremler en şiddetli etkiyi yapanlar olarak bilinmektedir (Aksoy ve Sözen, 2014). Depremler, sadece yer kabuğunun sarsılmasıyla sınırlı kalmayan, aynı zamanda maddi, insani, sosyal, psikolojik, sağlık ve güvenlik gibi birçok boyutu içeren karmaşık süreçlerdir. Bu süreci anlamak ve çözümlenmek için çok yönlü araştırmalar yapılması ve bütüncül çözümler geliştirilmesi gerekmektedir. Bireylerin doğal afetler ve özellikle depremler hakkında bilgi düzeylerinin artırılması, onların afet anlarında daha bilinçli tepkiler vermesine katkı sağlayabilir. Bu nedenle, afet süreçlerinin etkin yönetimi için multidisipliner çalışmalara önem verilmelidir (Avcı vd., 2020).

Güvenlik hizmetleri, bu multidisipliner yaklaşımda önemli bir rol oynamakta ve özel güvenlik görevlileri bu süreçte önemli sorumluluklar üstlenmektedir. Özellikle deprem sonrası süreçte asayişin ve kamu düzeninin sağlanması kritik öneme sahiptir. Genel kolluğun yoğun görev yükü dikkate alındığında, özel güvenlik müessesinin geçici güvenlik ihtiyaçlarını karşılaması mantıklı bir yaklaşım

olarak değerlendirilebilir (Alkan, 2024). Özel güvenlik mesleği, toplumsal ihtiyaçların karşılanmasında önemli bir role sahiptir ve bu bağlamda önemli bir destek sunmaktadır (Yağcı ve Güney, 2022).

Özel güvenlik görevlilerinin temel görevi; işverenlerinin mülklerini korumak ve tesislerde bulunanların güvenliğini sağlamaktır. Ancak doğal afet durumlarında bu sorumlulukları acil müdahale ekiplerine destek vermek ve tesis içindeki kişilerin güvenliğini/tahliyesini sağlamak şeklinde değişebilir (Yağcı, 2023a; Alkan, 2024). 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun 7. maddesi (e) bendi; yangın, deprem gibi doğal afet durumlarında ve acil yardım istendiğinde özel güvenlik görevlilerinin işyerlerine ve konutlara girmesine izin verirken, Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 15. maddesi ise özel güvenlik görevlilerinin bu tür afetlerde arama ve kurtarma ekiplerine yardım etme yükümlülüğünü düzenlemektedir. Bu hükümler; özel güvenlik görevlilerinin afet durumlarında insanlara yardım etme yetki ve sorumluluklarını düzenleyen hukuki metinlerde yer almaktadır.

Özel güvenlik görevlileri, afet durumlarında işyeri veya konutta bulunan kişilerin zor durumlarında yardımcı olma amacıyla bu yetkilerini kullanabilirler. Afet anında kişinin yardım talebi olmasa bile, zor durumda olan bir kişinin rızası olmaksızın işyerine veya konuta girebilme yetkisi özel güvenlik görevlilerine verilebilir. Ancak yardım talep edildiğinde, ilgili kişinin rızasının olduğu varsayılmaktadır. Bu bağlamda özel güvenlik görevlileri, deprem sonrasında sorumluluk alanlarındaki tesis ve binalara hızlı bir şekilde müdahale ederek, afetin neden olduğu hasarın etkilediği bölgelerde yağma ve hırsızlığı önlemekte ve afetten etkilenen insanlara yardım sağlamaktadır. Bu noktada, afet sonrası süreçte ihtiyaç durumuna göre mülki idare amirlerinin (vali ve kaymakam) talimatı ile farklı maksatlarla da kullanılabilmesi ihtimali bulunmaktadır.

Bu aşamada özel güvenlik görevlilerinin deprem hakkında bilgi sahibi, depremin yıkıcı etkileri konusunda tercihen tecrübeli ve şok durumunda bilinçli hareket edebilecek duygusal yeterlilikte olmaları son derece önemli görülmektedir. Ülkemizde belirli kentlerin deprem kuşağında bulunması ve yakın geçmişte yaşanan depremlerden gerek ailesi yönünden gerekse görevi gereği bireysel olarak etkilenmiş ve bu afeti bizzat yaşamış azımsanmayacak kadar özel güvenlik görevlisi bulunmakla birlikte deprem konusunda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olamayan özel güvenlik görevlileri bulunmaktadır. Ancak özel güvenlik görevlilerin deprem bilgi düzeyleri ve afet bilinci algılarıyla ilgili bir araştırmaya ulusal yazında rastlanamamıştır. Deprem gibi afet durumlarında önemli hizmetler sunacak olan özel güvenlik görevlileri arasında afet bilincinin ve doğru tutumların geliştirilmesi oldukça önemli ve gereklidir. Bu nedenle, öncelikle özel güvenlik görevlilerin deprem algılarının belirlenmesi hedeflenmektedir.

Bu araştırma, özel güvenlik görevlilerinin deprem hakkındaki metaforik algılarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Böylelikle özel güvenlik görevlilerinin deprem algılamalarından yola çıkılarak depremin önemi anlaşılabilir, depremin anlaşılabilmesi sürecine ilişkin önerilerde ve tahminlerde bulunulabilecektir. Ayrıca özel güvenlik görevlilerinin bireysel olarak depremle ilgili görevlere hazır olma ve bu görevlerde bulunabilecek olgunluğa sahip olup/olmama durumları belirlenebilecektir. Araştırmanın, bu alanda yapılacak olan çalışmalara örnek oluşturması bakımından da önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda, özel güvenlik görevlilerin deprem algılarına ilişkin sahip oldukları metaforları belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. Özel güvenlik görevlilerinin deprem algılarına yönelik ne gibi metaforları bulunmaktadır?
2. Özel güvenlik görevlilerinin deprem algı metaforları kaç farklı kategoride toplanabilir?
3. Özel güvenlik görevlilerinin deprem ile ilgili metaforik şema algıları nasıldır?

2. YÖNTEM

Bu bölümde “araştırmanın modeli”, “çalışma grubu”, “veri toplama araçları”, “verilerin analizi”, “sınırlılıkları” ve “etik kurul izni” ele alınmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, özel güvenlik görevlilerin deprem algılarına yönelik ürettikleri metaforlar ve geliştirdikleri metaforlara yönelik görsel çizimlerin incelendiği bir araştırmadır. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji (olgubilim) deseni ile gerçekleştirilmiştir. Alan yazın

incelendiğinde fenomenoloji, ayrıntılı bilgiye ulaşılabilen durumların derinlemesine incelenmesi olarak tanımlanmaktadır (Creswell, 2007; Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu tasarımda olgular, olguyu en iyi yansıtan kişi ya da grupların bakış açıları çerçevesinde yorumlanmaya çalışılır (Patton, 2002).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2024 yılında Niğde ve Karaman il merkezinde özel sektör ve kamu kurumlarında görev yapan 60 özel güvenlik görevlisi oluşturmaktadır. Çalışma grubunda yer alan katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Özel Güvenlik Görevlilerin Demografik Özellikleri

Değişkenler	Gruplar	Özel Güvenlik Görevlisi Sayısı	
		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	26	43,3
	Erkek	34	56,7
Medeni Durum	Bekar	31	51,7
	Evli	29	48,3
Yaş	18-25 yaş	13	21,7
	26-33 yaş	19	31,7
	34-41 yaş	19	31,7
	42 yaş ve üstü	9	15,0
Eğitim Durumu	Ortaokul	10	16,7
	Lise	20	33,3
	Önlisans	17	28,3
Kimlik (Sertifika) Türü	Lisans	13	21,7
	Silahsız	23	38,3
Çalıştığı Kurum	Silahlı	37	61,7
	Özel sektör	30	50,0
Mesleki Deneyim	Kamu kurumu	30	50,0
	1-5 yıl	21	35,0
	6-10 yıl	14	23,3
	11-15 yıl	10	16,7
	16-20 yıl	8	13,3
	21 yıl ve üstü	7	11,7

Tablo 1 incelendiğinde; araştırmaya gönüllü katılan özel güvenlik görevlilerinin %43,3’ünün (f=26) kadın ve %56,7’sinin (f=34) erkek olduğu görülmektedir. Medeni durumları incelendiğinde %51,7’sinin (f=31) bekar ve %48,3’ünün (f=29) evli olduğu tespit edilmiştir. Yaş grupları incelendiğinde %21,7’sinin (f=13) 18-25 yaş, %31,7’sinin (f=19) 26-33 yaş, %31,7’sinin (f=19) 34-41 yaş ve %15,0’ının (f=9) 42 yaş ve üstü olduğu karşımıza çıkmaktadır. Eğitim düzeylerine bakıldığında; %16,7’sinin (f=10) ortaokul, %33,3’ünün (f=20) lise, %28,3’ünün (f=17) ön lisans ve %21,7’sinin (f=13) lisans mezun olduğu görülmüştür. Kimlik (sertifika) türüne bakıldığında %38,3’ünün (f=23) silahsız ve %61,7’sinin (f=37) silahlı oldukları görülmektedir. Çalıştıkları kurum bağlamında %50,0’ının (f=30) özel sektörde ve %50,0’ının (f=30) kamu kurumlarında görev yaptıkları tespit edilmiştir. Mesleki deneyimleri bağlamında %35,0’ının (f=21) 1-5 yıl, %23,3’ünün (f=14) 6-10 yıl, %16,7’sinin (f=10) 11-15 yıl, %13,3’ünün (f=8) 16-20 yıl ve %11,7’sinin (f=7) 21 yıl ve üstü mesleki tecrübeye sahip olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan özel güvenlik görevlilerinin daha önce bir afete maruz kalıp kalmadıkları ve afet farkındalıklarına ilişkin ek bilgilere de ihtiyaç duyulmuştur. Özel güvenlik görevlilerinin afet farkındalıklarına ilişkin betimsel veriler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Özel Güvenlik Görevlilerinin Afet İle İlgili Ek Bilgi Durumları

Afet farkındalıkları	Gruplar	Özel Güvenlik Görevlisi Sayısı	
		f	%
Bir afete maruz kalma	Evet	26	43.3
	Hayır	34	56.7
Aileden herhangi birinin afete maruz kalma	Evet	19	31.7
	Hayır	41	68.3
Afet sonucu bir yakını kaybetme	Evet	2	3.3
	Hayır	58	96.7
Herhangi bir afette maddi kayıp	Evet	3	5.0
	Hayır	57	95.0
Afet ile ilgili konulardan eğitim alma	Evet	35	58.3
	Hayır	25	41.7
Kişisel veya aile afet planı	Evet	22	36.7
	Hayır	38	63.3
Evde afet acil durum çantası	Evet	20	33.3
	Evet	40	66.7

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan özel güvenlik görevlilerinin %43,3'ünün (f=26) bir afete maruz kaldıkları ve %56,7'sinin (f=34) afete maruz kalmadıkları anlaşılmaktadır. %31,7'sinin (f=19) ailelerinden herhangi birinin afete maruz kaldıkları ve %68,3'ünün (f=41) ailelerinden herhangi birinin afete maruz kalmadıkları görülmektedir. %3,3'ünün (f=2) bir afet sonucu yakını kaybettikleri ve %96,7'sinin (f=58) bir afet sonucu yakını kaybetmedikleri belirlenmiştir. %5,0'ünün (f=3) herhangi bir afet sonrasında maddi kayba uğradığı ve %95,0'ünün (f=57) herhangi bir afet sonrasında maddi kayba uğramadığı görülmektedir. %58,3'ünün (f=35) afet ile ilgili bir eğitim aldığı ve %14,7'sinin (f=25) afet ile ilgili bir eğitim almadığı beyan edilmiştir. %36,7'sinin (f=22) afet ile ilgili herhangi bir kişisel veya aile afet planına sahip olduğu ve %63,3'ünün (f=38) afet ile ilgili herhangi bir kişisel veya aile afet planına sahip olmadığı anlaşılmaktadır. %33,3'ünün (f=20) evlerinde bir afete karşı acil durum çantasına sahip olduğunu ve %66,7'sinin (f=40) evlerinde bir afete karşı acil durum çantasına sahip olmadığını ifade ettikleri tespit edilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, özel güvenlik görevlilerine deprem kavramı ile ilgili metaforlarını ne şekilde kullandıklarını açıklamak için "Çünkü....." sorusu yöneltilerek deprem kavramına ilişkin algılarının ayrıntılı bir şekilde belirlenmesi amaçlanmıştır. Yarı yapılandırılmış sorudan oluşan görüş belirtme formuna özel güvenlik görevlilerin gerekli bilgileri yazmaları için 20 dakika süre verilmiştir. Bu süre içerisinde "deprem.....gibidir; çünkü....." cümlesindeki boşlukları doldurmaları istenmiştir. Bu kapsamda özel güvenlik görevlilerinden depremin yol açtığı kayıpları dikkate alarak bir gerekçe yazmaları beklenmiştir. Depremi bir kelime veya bir cümle ile tanımladıktan sonra görselleştirmeleri istenmiştir. Ersoy ve Türkkan (2010), görsel materyallerin katılımcıların duygu ve düşüncelerini yansıttığını, yorumlama ve çözüm üretme yeteneklerini öne çıkarttığını, Ersoy (2010) ise, görsel materyallerin özellikle toplumsal değer, norm ve kurallara ulaşmada durumsal bir araç olarak kullanılabileceğini belirtmektedir. Araştırmacılara ön bilgi sağlayan görsel materyal, nitel araştırmalarda veri toplama aracı olarak kullanılabilir.

2.4. Verilerin Analizi

Özel güvenlik görevlilerinin geliştirdikleri metaforların analiz ve tahmin edilme süreci birçok aşamada detaylandırılmış ve gerçekleştirilmiştir. Bu aşamaların belirlenmesi için ilgili araştırmalardan yararlanılmış ve araştırmacılar tarafından eklenen aşamalar halinde düzenlenmiştir. Bu aşamalar; görüşme forumlarının gözden geçirilmesi, değerlendirmeye tutarlı olmayan görüşme forumlarının elenmesi, görüşme forumlarının yeniden incelenmesi ve derlenmesi/tasnif edilmesi, değerlendirmeye

kabul edilen gönüllü özel güvenlik görevlilerinin görüşme forumlarının ÖGG1'den ÖGG60'a kadar kodlanması, görüşme forumlarından değerlendirmeye uygun görünen metaforların belirlenmesi, kategorilerin geliştirilmesi, metaforları analiz edip kategorilere göre dağılımların belirlenmesi, geçerlilik ve güvenilirlik analizinin yapılması, kodların frekans analizinin yapılması, metaforların tahmin edilmesi, metafora dayalı görselleştirmelerin analizi, araştırmanın raporlanması (Cornelissen vd., 2008; Armstrong vd., 2011; Semino vd., 2017; Yağcı ve Güney, 2023; Yağcı, 2023b).

Nitel araştırmalarda önemli süreçlerden biri de geçerlik ve güvenilirliğin sağlanmasıdır. Bu süreçteki aşamalar; araştırma sırasında elde edilen verilerin kodlanması ve analiz aşamaları ayrıntılı olarak açıklanması, özel güvenlik görevlilerinin geliştirdikleri metaforlar kategorize edilip tasnif edildikten sonra örnekler seçilerek bulgular bölümünde yer alması, ilgili araştırmalar ile tutarlılık sağlanmaya çalışılması, ayrıntılı bir literatür taraması yapılması ve bu araştırmanın bulgularının literatürle karşılaştırmalı olarak sunulması, dış geçerliliği arttırmak amacıyla amaca yönelik bir seçim yapılması ve verilerin objektif olarak yorumlanabilecek şekilde ilgili literatürle desteklenmesi (Hruschka vd., 2004; Yıldırım ve Şimşek, 2018).

İçerik analizi tekniği kullanılarak 60 gönüllü özel güvenlik görevlisinden elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Metafor odaklı görselleştirme sonucunda görsel analize uygun görülen çalışmalar analiz edilmiştir. Analiz sonucunda elenen görseller genellikle katılımcının geliştirdiği metaforu yeterince ifade etmeyen ve analiz edilemeyen görselleştirmelerdir. İlişkisel bağlamlar ve metafor kategorileri ayrı ayrı kodlanmıştır. Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü; "Güvenirlik=((Görüş Birliği)/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı))×100" şeklindedir. Ortalama kodlayıcılar arası güvenilirlik değeri %96,7 olarak hesaplanmıştır. Kodlamalar iki araştırmacı tarafından bağımsız olarak yapılmıştır; lakin araştırmacılar daha sonra değiştirilebilir veya çok benzer anlamlara sahip parçaları belirleyerek ortak bir kodlama üzerinde fikir birliğine varmışlardır.

Gentner'in (1988) yapı haritalama çerçevesi kategorizasyon aşamasında kullanılmıştır. Gentner (1988) metaforların; ilişkisel, atıfsal ve her ikisine de ayrılabilceğini ileri sürmüştür. İlişkisel metaforlar; iki varlık arasındaki ortak işlevleri, süreçleri veya sistematik ilişkileri haritalandırmaktadır. Niteliksel metaforlar; fiziksel özelliklerin boyutu, şekli veya görünümündeki benzerlikler olarak tanımlanmaktadır. Hem ilişkisel hem de yordayıcı özellikleri bünyesinde barındıran metaforlar da bulunmaktadır.

2.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, 2024 yılında Niğde ve Karaman il merkezinde yer alan özel sektör ve kamu kurumlarında çalışan 60 özel güvenlik görevlisine uygulanmıştır. İlerleyen dönemde yapılacak araştırmalarda daha büyük örneklem grupları üzerinde araştırma yapılması planlanmaktadır.

2.6. Etik Kurul İzni

Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi'nin 551101 sayı ve 06/09/2024 tarihli 22504254-050.04 kimlik/dosya numaralı Etik Kurul Onayı ile izin alınmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümünde özel güvenlik görevlilerinin depreme ilişkin ürettikleri metaforlar analiz edilmiştir. Öncelikle araştırmada elde edilen metaforlar ana hatlarıyla verilmiş, ardından metaforlar kısaca kavramsal kategoriler altında gruplandırılmıştır. Öncelikle araştırmanın ilk problemi olan "özel güvenlik görevlilerin deprem kavramına yönelik ne gibi metaforları bulunmaktadır?" sorusunun cevabına ilişkin elde edilen metaforlar genel olarak verilmiş, daha sonra kavramsal kategoriler altında toplanan metaforlara kısaca değinilmiştir.

3.1. Genel Bulgular

Özel güvenlik görevlilerinin deprem kavramına yönelik toplam 22 iyi yapılandırılmış metafor oluşturduğu görülmüştür. Özel güvenlik görevlileri deprem kavramıyla ilgili en çok; beşik (f=8, %13.3), ölüm (f=7, %11.7), felaket (f=6, %10.0), doğal afet (f=4, %6.7) ve kalp krizi (f=4, %6.7) metaforları

belirlenmiştir. Özel güvenlik görevlilerinin ürettikleri metaforların frekans ve yüzde dağılımlarına ilişkin bilgiler Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Deprem ile İlgili Geliştirdikleri Metaforların Frekans ve Yüzde Değerleri

Metafor	f	%	Metafor	f	%
Beşik	8	13,3	Hastalık	2	3,3
Ölüm	7	11,7	Mezarlık	2	3,3
Felaket	6	10,0	Salıncak	2	3,3
Doğal afet	4	6,7	Acı	1	1,7
Kalp krizi	4	6,7	Hayatın sonu	1	1,7
Azrail	3	5,0	Korku	1	1,7
Hüzün	3	5,0	Maddi, manevi kayıp	1	1,7
Kabus	3	5,0	Çığ	1	1,7
Kıyamet	3	5,0	Panik	1	1,7
Beklenmedik olay	3	5,0	Tahterevalli	1	1,7
Girdap	2	3,3	Zehir	1	1,7

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan özel güvenlik görevlileri deprem kavramına yönelik en fazla %13,3 (f=8) ile beşik metaforunu geliştirmişlerdir.

Araştırmanın ikinci problemi olan “özel güvenlik görevlilerin deprem kavramına yönelik metaforları kaç farklı kategoride toplanabilir?” sorusuna ilişkin katılımcılar tarafından üretilen metaforlar dört kavramsal kategori altında gruplanmıştır. Bununla birlikte, araştırmanın üçüncü problemi olan “özel güvenlik görevlilerinin deprem kavramına yönelik metaforik şema algıları nasıldır?” sorusuna ilişkin bulgular ikinci sorunun bulgularını destekleyecek şekilde sırasıyla verilmiştir. Özel güvenlik görevlileri tarafından üretilen deprem ile ilişkin kavramsal kategori bilgileri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Özel Güvenlik Görevlilerin Deprem İle İlgili Geliştirdikleri Metaforların Kavramsal Kategorileri

Kavramsal Kategori	Katılımcı		Metafor		Deprem ilişkin metaforlar
	Sayı (n)	%	f	%	
İstenmeyen duygu, olay	25	41,7	10	45,5	felaket (f=6); kalp krizi (f=4); hüzün (f=3); kabus (f=3); beklenmedik olay (f=3); hastalık (f=2); acı (f=1); korku (f=1); maddi, manevi kayıp (f=1); panik (f=1).
Yok edici güç	19	31,7	7	31,8	ölüm (f=7); azrail (f=3); kıyamet (f=3); girdap (f=2); mezarlık (f=2); hayatın sonu (f=1); zehir (f=1).
Sallanan, sarsıntı	11	18,3	3	13,6	beşik (f=8); salıncak (f=2); tahterevalli (f=1).
Tabii afet	5	8,3	2	9,1	doğal afet (f=4); çığ (f=1).

Tablo 4 incelendiğinde, depreme yönelik üretilen metaforlar dört kavramsal kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler sırasıyla; istenmeyen duygu, olay (10 metafor), yok edici güç (7 metafor), sallanan, sarsıntı (3 metafor) ve tabii afet (2 metafor) olarak belirlenmiştir.

3.2. Kavramsal Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, katılımcı özel güvenlik görevlileri tarafından üretilen deprem kavramına ilişkin metaforlar incelenmiştir.

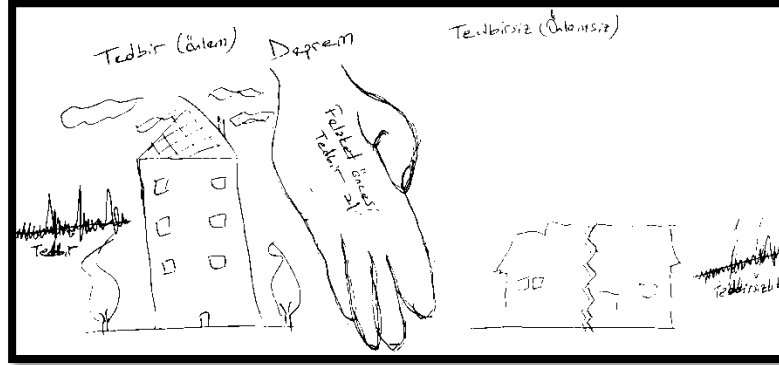
3.2.1. İstenmeyen Duygu ve Olay Kategorisi

Araştırma kapsamında, deprem kavramına ilişkin elde edilen ilk kavramsal kategoridir. Araştırmaya katılan özel güvenlik görevlilerinin %41,7'si (f=25), iyi yapılandırılmış deprem ile ilgili metaforların %45,5'ini (f=10) istenmeyen duygu, olay kategorisinde geliştirmişlerdir. Metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında; “felaket (f=6)”, “kalp krizi (f=4)”, “hüzün (f=3)”, “kabus (f=3)”, “beklenmedik olay (f=3)”, “hastalık (f=2)”, “acı (f=1)”, “korku (f=1)”, “maddi, manevi kayıp (f=1)” ve “panik (f=1)” metaforları yer almaktadır. Bu bulguların sunumunda hem özel güvenlik görevlisi metaforları hem de çizimleri doğrudan alıntı olarak aktarılmıştır. Buna dair özel güvenlik görevlisi katılımcıların ifadesi ve çizimi şu şekildedir:

“Deprem **felaket** gibidir; çünkü **tedbir alınmadığı takdirde hayatımıza mal olur.**” [ÖGG36]

ÖGG36 kodlu katılımcı tarafından geliştirilen metafora yönelik görselleştirme Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1. ÖGG36 Kodlu Katılımcı Tarafından Geliştirilen Metafor İçin Görselleştirme

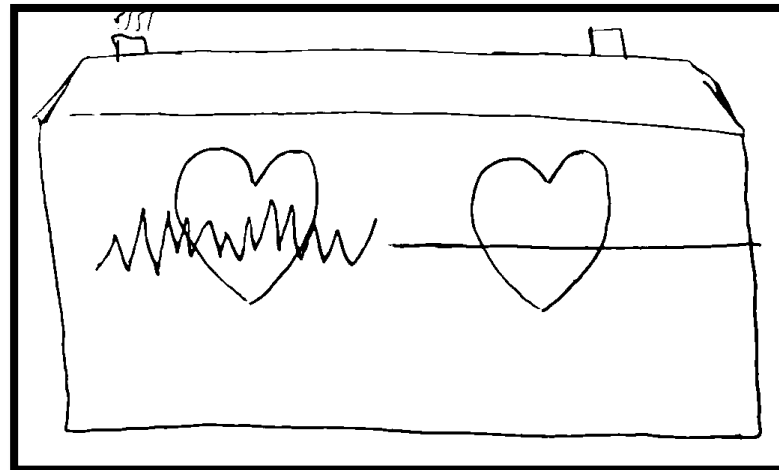

Şekil 1’de görüldüğü üzere deprem ile ilgili “felaket” metaforunu geliştiren ÖGG36 kodlu katılımcının metafora yönelik oluşturduğu görsel metaforu destekleyici mahiyettedir.

“Deprem **kalp krizi** gibidir; çünkü **bir an gelir ve hazırlıklıysak sessizce hayatımıza kaldığımız yerden devam ederiz.**” [ÖGG60]

ÖGG60 kodlu katılımcı tarafından geliştirilen metafora yönelik görselleştirme Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2. ÖGG60 Kodlu Katılımcı Tarafından Geliştirilen Metafor İçin Görselleştirme

Şekil 2’de görüldüğü üzere deprem ile ilgili “kalp krizi” metaforunu geliştiren ÖGG60 kodlu katılımcının metafora yönelik oluşturduğu görsel metaforu destekleyici mahiyettedir.

3.2.2. Yok Edici Güç Kategorisi

Araştırma kapsamında deprem kavramına ilişkin elde edilen ikinci kavramsal kategoridir. Araştırmaya katılan özel güvenlik görevlilerinin %31,7'sinin (f=19) iyi yapılandırılmış deprem ile ilgili metaforları yok edici güç kategorisinde geliştirmişlerdir. Metaforların frekans dağılımları incelendiğinde; "ölüm (f=7)", "azrail (f=3)", "kıyamet (f=3)", "girdap (f=2)", "mezarlık (f=2)", "hayatın sonu (f=1)" ve "zehir (f=1)" metaforlarının yer aldığı görülmektedir. Bu bulguların sunumunda hem özel güvenlik görevlisi metaforları hem de çizimleri doğrudan alıntı olarak aktarılmıştır. Buna dair özel güvenlik görevlisi katılımcıların ifade ve çizimleri şu şekildedir:

"Deprem **ölüm** gibidir; çünkü **ne zaman geleceği bilinmez.**" [ÖGG34]

ÖGG34 kodlu katılımcı tarafından geliştirilen metafora yönelik görselleştirme Şekil 3'te sunulmuştur.

Şekil 3. ÖGG34 Kodlu Katılımcı Tarafından Geliştirilen Metafor İçin Görselleştirme

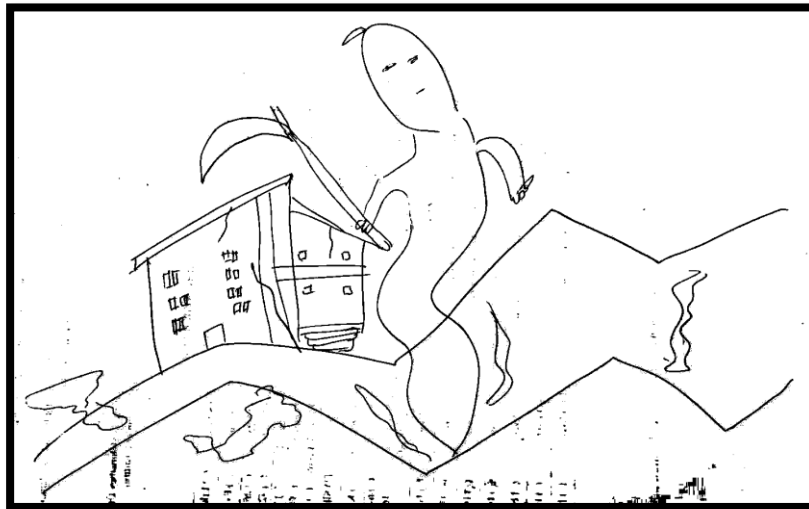

Şekil 3'te görüldüğü üzere deprem ile ilgili "ölüm" metaforunu geliştiren ÖGG34 kodlu katılımcının metafora yönelik oluşturduğu görsel metaforu destekleyici mahiyettedir.

"Deprem **azrail** gibidir; çünkü **bir an da karşındadır.**" [ÖGG57]

ÖGG57 kodlu katılımcı tarafından geliştirilen metafora yönelik görselleştirme Şekil 4'te sunulmuştur.

Şekil 4. ÖGG57 Kodlu Katılımcı Tarafından Geliştirilen Metafor İçin Görselleştirme

Şekil 4’te görüldüğü üzere deprem ile ilgili “azrail” metaforunu geliştiren ÖGG57 kodlu katılımcının metafora yönelik oluşturduğu görsel metaforu destekleyici mahiyettedir.

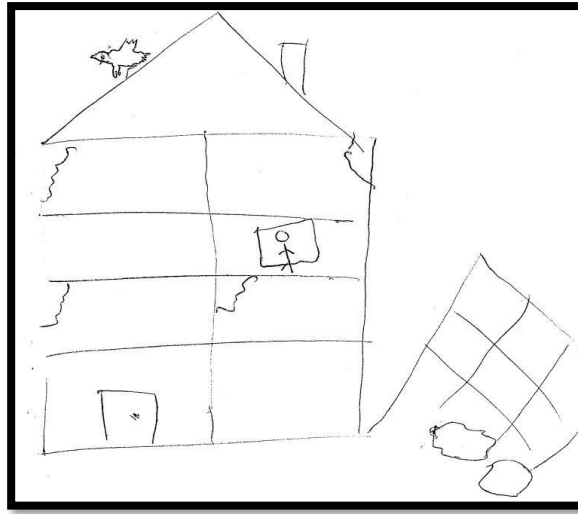
3.2.3. Sallanan, Sarsıntı Kategorisi

Araştırma kapsamında deprem kavramına ilişkin elde edilen üçüncü kavramsal kategoridir. Araştırmaya katılan özel güvenlik görevlilerinin %18,3’ünün (f=11) iyi yapılandırılmış deprem ile ilgili metaforları bu kategoride geliştirilmiştir. Metaforların frekans dağılımları incelendiğinde; “beşik (f=8)”, “salıncak (f=2)” ve “tahterevalli (f=1)” metaforları yer almaktadır. Bu bulguların sunumunda hem özel güvenlik görevlisi metaforları hem de çizimleri doğrudan alıntı olarak aktarılmıştır. Buna dair özel güvenlik görevlisi katılımcıların ifade ve çizimleri şu şekildedir:

“Deprem beşik gibidir; çünkü sallanırsın uykun gelir uyursun durduğunda gözlerini bir daha açmaya bilirsın ya da açtığın zaman eskisi gibi olmazsın ve bir anda büyürsün.” [ÖGG45]

ÖGG45 kodlu katılımcı tarafından geliştirilen metafora yönelik görselleştirme Şekil 5’te sunulmuştur.

Şekil 5. ÖGG45 Kodlu Katılımcı Tarafından Geliştirilen Metafor İçin Görselleştirme

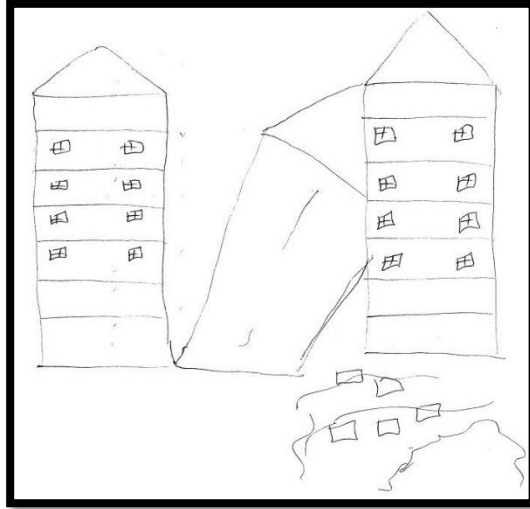

Şekil 5’de görüldüğü üzere deprem ile ilgili “beşik” metaforunu geliştiren ÖGG45 kodlu katılımcının metafora yönelik oluşturduğu görsel metaforu destekleyici mahiyettedir.

“Deprem tahterevalli gibidir; çünkü git geller yaşırsın.” [ÖGG22]

ÖGG22 kodlu katılımcı tarafından geliştirilen metafora yönelik görselleştirme Şekil 6’da sunulmuştur.

Şekil 6. ÖGG22 Kodlu Katılımcı Tarafından Geliştirilen Metafor İçin Görselleştirme

Şekil 6'da görüldüğü üzere deprem ile ilgili "tahterevalli" metaforunu geliştiren ÖGG22 kodlu katılımcının metafora yönelik oluşturduğu görsel metaforu destekleyici mahiyettedir.

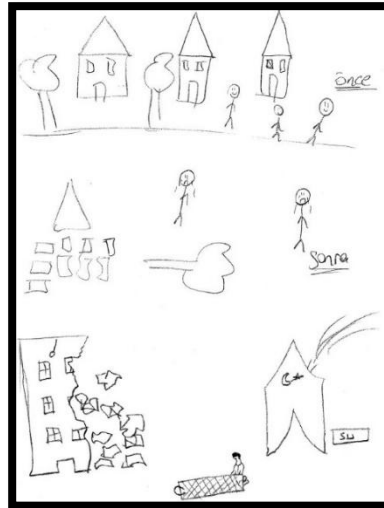
3.2.4. Zarar Veren Doğal Olay Kategorisi

Araştırma kapsamında deprem kavramına ilişkin elde edilen son kavramsal kategoridir. Araştırmaya katılan özel güvenlik görevlilerinin %8,3'ü (f=5) iyi yapılandırılmış deprem ile ilgili metaforlarını bu kategoride geliştirmişlerdir. Metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında; "doğal afet (f=4)" ve "çığ (f=1)" metaforları yer almaktadır. Bu bulguların sunumunda hem özel güvenlik görevlisi metaforları hem de çizimleri doğrudan alıntı olarak aktarılmıştır. Buna dair özel güvenlik görevlisi katılımcıların ifade ve çizimleri şu şekildedir:

"Deprem doğal afet gibidir; çünkü elimizde olmayan bir takım olay. Beşeri nedenlerle kayıp verir. Deprem kargaşa içinde kayıpların ve kriz anlarının ortaya çıktığı ve bu durum en doğru şekilde kontrol altına almak için biz kişi ve kurumların ön hazırlığı olması gerektiğini anımsatır." [ÖGG9]

ÖGG9 kodlu katılımcı tarafından geliştirilen metafora yönelik görselleştirme Şekil 7'de sunulmuştur.

Şekil 7. ÖGG9 Kodlu Katılımcı Tarafından Geliştirilen Metafor İçin Görselleştirme

Şekil 7'de görüldüğü üzere deprem ile ilgili "doğal afet" metaforunu geliştiren ÖGG9 kodlu katılımcının metafora yönelik oluşturduğu görsel metaforu destekleyici mahiyettedir.

"Deprem çığ gibidir; çünkü zamansız kayıplara neden verir." [ÖGG2]

ÖGG2 kodlu katılımcı tarafından geliştirilen metafora yönelik görselleştirme Şekil 8'de sunulmuştur.

Şekil 8. ÖGG2 Kodlu Katılımcı Tarafından Geliştirilen Metafor İçin Görselleştirme

Şekil 8’de görüldüğü üzere deprem ile ilgili “çığ” metaforunu geliştiren ÖGG2 kodlu katılımcının metafora yönelik oluşturduğu görsel metaforu destekleyici mahiyettedir.

Araştırmaya katılan özel güvenlik görevlilerin deprem algılarına yönelik ürettikleri metaforlara ait kelime bulutu Şekil 9’da sunulmuştur.

Şekil 9. Metaforlara Ait Kelime Bulutu

Şekil 9’da görüldüğü üzere, gönüllü katılımcı özel güvenlik görevlilerin deprem algılarına ilişkin geliştirdikleri metaforlardan oluşan kelime bulutunda en çok öne çıkan metaforlar; beşik, ölüm, felaket, kalp krizi ve doğal afet metaforları olarak öne çıkmaktadır.

4. SONUÇ

Araştırmada Niğde ve Karaman il merkezinde kamu ve özel sektörde görevli yapmakta olan özel güvenlik görevlilerinin zihnindeki deprem algılarına ilişkin metaforlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma verilerinin analizi sonucunda özel güvenlik görevlilerinin deprem ile ilgili 22 farklı metaforun oluşmasında, Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli depremlerin yıkıcı etki ve sonuçlarının etkili olduğu düşünülmektedir. Deprem ile ilgili geliştirilen metaforlar sırasıyla; “beşik (f=8)”, “ölüm (f=7)”, “felaket (f=6)”, “doğal afet (f=4)”, “kalp krizi (f=4)”, “Azrail (f=3)”, “hüzün (f=3)”, “kabus (f=3)”, “kıyamet (f=3)”, “beklenmedik olay (f=3)”, “girdap (f=2)”, “hastalık (f=2)”, “mezarlık (f=2)”, “salıncak (f=2)”, “acı (f=1)”, “hayatın sonu (f=1)”, “korku (f=1)”, “maddi, manevi kayıp (f=1)”, “çığ (f=1)”, “panik (f=1)”, “tahterevallı (f=1)” ve “zehir (f=1)” şeklindedir.

Özel güvenlik görevlilerinin deprem ile ilgili metaforlarının dört kavramsal kategoride toplandığı görülmektedir. Bu dört kavramsal kategori; “istenmeyen duygu, olay”, “yok edici güç”, “sallanan, sarsıntı” ve “tabii afet” şeklindedir. Araştırmada özel güvenlik görevlileri istenmeyen duygu, olay kategorisinde; felaket, kalp krizi, hüzün, kabus, hastalık, acı, beklenmedik olay, korku, panik ve maddi, manevi kayıp metaforlarını üretmişlerdir. Yok edici güç kategorisinde; ölüm, Azrail, kıyamet, girdap, mezarlık, hayatın sonu ve zehir metaforlarını üretmişlerdir. Sallanan, sarsıntı kategorisinde; beşik, salıncak ve tahterevallı metaforlarını üretmişlerdir. Tabii afet kategorisinde; doğal afet ve çığ metaforlarını üretmişlerdir. Elde edilen bulgular doğrultusunda en fazla metafor üretilen kategori “istenmeyen duygu, olay” ve en az üretilen kategori “tabii afet” kategorileridir.

Alan yazını incelendiğinde, araştırma sonuçları ile benzer bulgular taşıyan çalışmalar bulunmaktadır. Aksoy (2013) tarafından yapılan çalışmada; deprem kavramına yönelik üretilen “Kıyamet günü”, “korku”, “beşik”, “felaket” ve “ölüm” sıkça tekrar edilen metaforlar olarak bulunmuştur. Ateş ve Karatepe (2013) gerçekleştirdikleri çalışmada; deprem kavramına yönelik üretilen “salıncak”, “felaket”, “yok oluş”, “kıyamet”, “dünyanın sonu”, “ölüm”, “son” sıkça tekrar edilen metaforlar olarak bulunmuştur. Doğan vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada; deprem kavramına yönelik üretilen “salıncak”, “kıyamet”, “beşik” ve “ölüm” sıkça tekrar edilen metaforlar olarak tespit edilmiştir. Demir-Yıldız ve Demir-Öztürk (2023) tarafından yapılan çalışmada; deprem kavramına yönelik üretilen “ölüm”, “kıyamet” ve “kabus” sıklıkla tekrar edilen metaforlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Yıldız ve Öztürk (2023) gerçekleştirdikleri çalışmada deprem kavramına yönelik üretilen “korku”, “ölüm” ve “yıkım” sıkça tekrar edilen metaforlardır. Dağcı ve Kaynak (2024) tarafından yapılan çalışmada deprem kavramına yönelik üretilen “yıkım”, “acı”, “korku”, “enkaz” ve “ölüm” metaforları sıkça tekrarlanmaktadır. Kurtdede Fidan ve Yaşar (2024) tarafından yapılan çalışmada deprem kavramına yönelik üretilen “salıncak”, “kıyamet”, “sarsıntı” ve “korku” metaforlarının sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. Araştırma sonuçları, diğer araştırmaların sonuçları ile benzerlikler taşımaktadır.

Aksoy (2013) tarafından yapılan çalışmada; deprem kavramına yönelik “istenmeyen duygu, olay” tanımlama kategorisi. Usta (2022) tarafından yapılan çalışmada; deprem kavramına yönelik “istenmeyen durum olarak afet” tanımlama kategorisi bu araştırma ile neredeyse aynı kategorinin oluştuğunu gözler önüne sermektedir. Dağcı ve Kaynak (2024) tarafından yapılan çalışmada; deprem kavramına yönelik “istenmeyen durum/olay” tanımlama kategorisi tespit edilmiştir. Bu bulgu, çalışmamızdaki istenmeyen durum, olay kategorisi ile örtüşmektedir. Aksoy (2013) tarafından yapılan çalışmada deprem kavramına yönelik “yok, edici güç” tanımlama kategorisi bu çalışmanın sonuçları ile benzerlik taşımaktadır. Karakuş (2013) tarafından yapılan çalışmada deprem kavramına yönelik “yok, edici güç” tanımlama kategorisi de çalışmanın sonuçları ile paralellik taşıdığını göstermekte ve bu bulgu çalışmamızdaki yok edici güç kategorisindeki sonuçlarla örtüşmektedir. Aksoy (2013) tarafından yapılan çalışmada deprem kavramına yönelik “sallanan, süreklilik gösteren olay” tanımlama kategorisi ile Karakuş (2013) tarafından yapılan çalışmada deprem kavramına yönelik “sarsıntı imgesi” tanımlama kategorisi ayrıca Demir-Yıldız ve Demir-Öztürk (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışmada deprem kavramına yönelik “sallanan, sarsıntı” tanımlama kategorisi ve Kurtdede Fidan ve Yaşar (2024) tarafından yapılan çalışmada deprem kavramına yönelik “sallanan ve titreşime neden olan nesnelere” tanımlama kategorileri bu araştırmanın bulguları arasında yer alan sallanan, sarsıntı kategorisindeki sonuçlarla benzerlik taşımaktadır.

Demirkaya (2007) tarafından yapılan çalışmada ilköğretim öğrencileri, depremi can ve mal kaybına neden olan bir doğal afet olarak betimlemişlerdir. Aydın (2010) tarafından yapılan çalışmada deprem kavramına yönelik “deprem doğal afettir” tanımlama kategorisi, Aksoy (2013) tarafından yapılan çalışmada deprem kavramına yönelik “zarar veren doğal olay” tanımlama kategorisi, Karakuş (2013) tarafından yapılan çalışmada deprem kavramına yönelik “doğa olayı” tanımlama kategorisi ve Dağcı ve Kaynak (2024) tarafından gerçekleştirilen çalışmada deprem kavramına yönelik “doğal olay” tanımlama kategorisi bu araştırmanın tabii afet kategorisindeki sonuçlarla paralellik taşımaktadır. Benzer şekilde çalışmamızdaki kategoriler ile de benzeşmektedir.

Araştırma sonucuna göre, özel güvenlik görevlilerinin deprem ile ilgili daha çok “istenmeyen duygu, olay” ve “yok edici güç” imaj ve algılarına sahip oldukları görülmektedir. Diğer bir ifadeyle,

depremi olumsuz kavramlar ve metaforlar ile ifade etmektedirler. Bu araştırmadan elde edilen bulgulara benzer biçimde öğrencilerin deprem kavramı ile ilgili görüşlerinin metafor kavramı yoluyla tespit edilmesine yönelik çalışmalar ile ilgili literatür incelendiğinde (Demirkaya, 2007; Faiz, 2009; Aydın, 2010; Kaya, 2010; Aksoy, 2013; Karakuş, 2013; Değirmenci, 2019; Doğan vd., 2021; Demir-Yıldız ve Demir-Öztürk, 2023) deprem kavramıyla ilgili metaforlarının çoğunluğunun olumsuz görüş yansıttığı görülmektedir. Sonuçlar, özel güvenlik görevlilerinin depremi istenmeyen duygu, olay yönde yok edici güç olarak gördüklerini ortaya koymaktadır. Bilhassa 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli yaşanan ve 11 ilimizi etkileyen depremler ülkemiz insanları için yıkıcı ve sarsıcı sonuçlar doğuran bir doğal afet olarak akıllarda yer etmiştir.

Özel güvenlik görevlilerinin depreme yönelik metaforik algılarının incelendiği bu araştırmanın bulgularına dayalı olarak araştırmacı ve uygulayıcılara çeşitli öneriler sunulmaktadır: Araştırmaya katılan özel güvenlik görevlileri Niğde ve Karaman il merkezinde kamu ve özel sektörde çalışmaktadırlar. Deprem riskinin görece az olduğu iller olması ve 06 Şubat 2023 tarihli depremlerden etkilenen illere komşu olması gibi gerekçelerle araştırmaya iştirak eden katılımcıların depreme yönelik algılarının daha somut ve gerçekçi olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, bu çalışmanın deprem riski farklı düzeylerde olan yerleşim yerlerindeki özel güvenlik görevlileri ile yürütülerek çeşitli karşılaştırmalar yapılması önerilmektedir. Özel güvenlik görevlilerin, ülkemizde en sık görülen deprem gibi doğal afetlere yönelik bilgilendirilmesi ve buna yönelik tatbikatların yapılması bu tür afetlere yönelik daha hazırlıklı olmalarını sağlayacaktır. Zira özel güvenlik görevlileri, deprem esnasında ve sonrasında genel kolluk kuvvetlerine yardımcı olacak potansiyel hazır bir kuvvettir ve toplumsal olaylarda mülki idare amirlerinin uygun gördüğü alanlarda daha verimli olarak kullanılabilirler. Deprem başta olmak üzere doğal afetler de bu kullanım alanlarından biri belki de en önemlisidir.

KAYNAKÇA

- AFAD (2014). Afet ve Acil Durum Başkanlığı. Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü. 10 Temmuz 2024 tarihinde <https://www.afad.gov.tr/kitaplar> adresinden erişildi.
- Aksoy, B. (2013). Depremi Yaşamış Olan 9. Sınıf Öğrencilerinin “Deprem” Kavramına Yönelik Algılarının Nitel Açından İncelenmesi. *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken*, 5(1).
- Aksoy, B. ve Sözen, E. (2014). Lise Öğrencilerinin Coğrafya Dersindeki Deprem Eğitime İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Düzce ili örneği). *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 279-297.
- Alkan, A. D. (2024). Türkiye’de Depremlerde Özel Güvenliğin Kullanım Durumu ve Öneriler. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 15(1-Deprem Özel Sayısı-), 115-135. <https://doi.org/10.54688/ayd.1412609>
- Armstrong, S. L., Davis, H. S. ve Paulson, E. J. (2011). The Subjectivity Problem: Improving Triangulation Approaches in Metaphor Analysis Studies. *International Journal of Qualitative Methods*, 10 (2), 151-163. <https://doi.org/10.1177/160940691101000204>
- Ateş, M. ve Karatepe, A. (2013). Üniversite Öğrencilerinin “Küresel Isınma” Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Yardımıyla Analizi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 0 (27), 221-241.
- Avcı, S., Kaplan, B. ve Ortabağ, T. (2020). Hemşirelik Bölümündeki Öğrencilerin Afet Konusundaki Bilgi ve Bilinç Düzeyleri. *Resilience*, 4, 89-101. <https://doi.org/10.32569/resilience.619897>
- Aydın Günbatar, S. (2019). Olgü Bilim (Fenomenolojik Araştırma) Yöntemi. H. Özmen ve O. Karamustafaoğlu(ed.) *Eğitimde Araştırma Yöntemleri* içinde (293-316). Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, F. (2010). İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin “Deprem” Algılamaları: Fenomenografik Bir Analiz. *Journal of Turkish Studies*, 5(3), 801-817. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.1574>
- Baytiyeh, H. ve Naja, M. (2013). Promoting Earthquake Disaster Mitigation in Lebanon Through Civic Engagement. *Disaster Prevention and Management*, 22(4), 340-350.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A yayıncılık.
- Ceylan, A., (2003). Meteorolojik Karakterli Doğal Afetlerin Zamansal ve Bölgesel Dağılımı. *III. Atmosfer Bilimleri Sempozyumu* içinde (455-465). İstanbul.

- Cornelissen, J. P., Oswick, C., Thøger Christensen, L. ve Phillips, N. (2008). Metaphor in Organizational Research: Context, Modalities and Implications for Research-Introduction. *Organization Studies*, 29(1), 7-22. <https://doi.org/10.1177/0170840607086634>
- Creswell, J. W. (2007). *Researchdesign: Qualitative, Quantitative, Andmixedmethodsapproaches*. California: Sage Publications Inc.
- Dağcı, T. ve Kaynak İ. H. (2024). Depremi Yaşamış Ve Yaşamamış Bireylerin Geliştirdikleri Metaforların İncelenmesi. *SCAR*, 3(1), 187-198.
- Değirmenci, Y. (2019). Sınıf Öğretmeni Adaylarının "Doğal Afet" Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforların İncelenmesi. *International Journal of Geography and Geography Education* (39), 83-94. <https://doi.org/10.32003/iggei.488627>
- Demirkaya, H. (2007). İlköğretim Öğrencilerinin Deprem Kavramı Algılamaları Ve Depreme İlişkin Görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 68-76.
- Demir Yıldız, C. ve Demir Öztürk, E. (2023). Üniversite Öğrencilerinin Depreme İlişkin Metaforik Algıları. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 308-316. <https://doi.org/10.32329/uad.1313899>
- Doğan, M., Nacaroğlu, O. ve Ablak, S. (2021). Sivrice Depremi Yaşamış Ortaokul Öğrencilerinin Depreme İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi: Malatya İli Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (51), 384-402. <https://doi.org/10.53444/deubefd.885116>
- Ekici, G. (2016). Biyoloji Öğretmeni Adaylarının Mikroskop Kavramına İlişkin Algılarının Belirlenmesi: Bir Metafor Analizi Çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 615-636.
- Ekici, G. ve Akdeniz, H. (2018). Lise Öğrencilerinin "Ödev" Kavramına İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(25), 135-162.
- Ergünay, O. (1996). Afet Yönetimi Nedir? Nasıl Olmalıdır? *TÜBİTAK Deprem Sempozyumu Bildiriler Kitabı* içinde (263-272.). Ankara: TÜBİTAK Yay.
- Erkal, T. ve Değerliyurt, M. (2011). Türkiye'de Afet Yönetimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(22), 147-164.
- Ersoy, A. (2010). İlköğretimde Değer Kazanımlarının İncelenmesinde Karikatür Kullanımı: Dayanışma Değeri Örneği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 79-104.
- Ersoy, A. F. ve Türkkan, B. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Çizdikleri Karikatürlere Yansıttıkları Sosyal ve Çevresel Sorunların İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 35(156), 96-109.
- Faiz, M. (2009). *17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 Depremlerinin Gölyaka (Düzce) İlçesine Bağlı İlköğretim Okulları Öğrencileri Tarafından Algılanışı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Bolu.
- Gentner, D. (1988). Metaphor as Structure Mapping: The Relational Shift. *In Child Development*, pp. 47-59.
- Hruschka, D. J., Schwartz, D., St. John, D. C., Picone-Decaro, E., Jenkins, R. A. ve Carey, J. W. (2004). Reliability in Coding Open-Ended Data: Lessons Learned From HIV Behavioral Research. *Field Methods*, 16(3), 307-331.
- İlerisoy, Z. Y., Gökşen, F., Soyuluk, A. ve Takva, Y. (2022). Deprem Kaynaklı İkincil Afetler ve Türkiye Örnekleme. *Online Journal Of Art And Design*, 10(2), 138-148.
- İzbırak, R. (1991). *Yerbilimi Bilgileri*. İstanbul: M.E.B. Yayınları.
- Karakuş, U. (2013). Depremi Yaşamış ve Yaşamamış Öğrencilerin Deprem Algılarının, Metafor Analizi İle İncelenmesi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 18(29), 97-116.
- Kasapoğlu, K. E. (2007). *Depremler ve Türkiye Hakkında Bilmek İstedikleriniz*. İstanbul: Berkay Ofset.
- Kaya, H. (2010). Metaphors Developed by Secondary School Students Towards "Earthquake" Concept. *Educational Research and Reviews*, 5(11), 712.
- Kurtdede Fidan, N. ve Yaşar, M. (2024). İlkokul Öğrencilerinin Depreme Yönelik Metaforik Algıları. *Karamanoğlu Mehmetbey Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 41-56. <https://doi.org/10.47770/ukmead.1424690>
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Obara, K. ve Kato, A. (2016). Connecting Slow Earthquakes to Huge Earthquakes. *Science*, 353(6296), 253-257.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative Research and Evaluation Methods*. Hershey: PA: Sage.

- Semino, E., Demjén, Z., Demmen, J., Koller, V., Payne, S., Hardie, A. ve Rayson, P. (2017). The Online Use of Violence and Journey Metaphors by Patients With Cancer, As Compared With Health Professionals: A Mixed Methods Study. *BMJ Supportive & Palliative Care*, 7(1), 60-66. <https://doi.org/10.1136/bmjspcare-2014-000785>
- Sözcü, U. ve Aydınöz, D. (2019). Öğretmen Adaylarının Doğal Afet Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *International Journal of Geography and Geography Education* (40), 79-91. <https://doi.org/10.32003/iggei.566164>
- Şahin, C. ve Sipahioğlu, Ş. (2002). *Doğal Afetler Ve Türkiye*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Usta, G. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Afet Ve Göç Kavramlarına İlişkin Geliştirdikleri Metaforların İncelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(27), 742-768. <https://doi.org/10.38155/ksbd.1146452>
- Yağcı, A. (2023a). Doğal Afetlerde Özel Güvenlik Görevlilerinin Rolü ve Önemi. A. Bilgili (Ed.), *Academy 1. Uluslararası Deprem Çalışmaları Kongresi* içinde (268-283). Academy Global Publishing House. ISBN: 978-625-6393-71-4.
- Yağcı, A. (2023b). Özel Güvenlik Görevlilerinin Kendi Mesleklerine İlişkin Metafor Algılarının İncelenmesi. A. Çalık (Ed), *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Alanında Uluslararası Araştırmalar XXVII* içinde (209-228). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Yağcı, A. ve Güney, E. (2022). Yükseköğretim Program Atlas (2021) Verilerine Göre Özel Güvenlik ve Koruma Programının Değerlendirilmesi. *Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 152-173.
- Yağcı, A. ve Güney, E. (2023). Özel Güvenlik Görevlilerinin Uyuşturucu Madde Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. A. Bilgili (Ed.), *Latin America 6th International Conference on Scientific Researches* içinde (72-87). Havana: Academy Global Publishing House.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C. D. ve Öztürk, E. D. (2023). Üniversite Öğrencilerinin Depreme İlişkin Metaforik Algıları. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 308-316. <https://doi.org/10.32329/uad.1313899>
- Yontar, İ.G. (2016). Afetlerin Yönetilmesinde Tatbikatların Önemi. A. Altay & Z. Toprak Karaman (Ed.), *Bütünleşik Afet Yönetimi* içinde (279-304). İzmir: İlkem Ofset ve Dijital Baskı.